Lühiülevaade 2023. aasta Elva valla eelarvest

Vald kinnitas oma visiooni ja strateegilised eesmärgid eelolevateks aastateks *arengukavas 2022–2030 ja eelarvestrateegias 2022-2026* mis võeti vastu 2022. aasta septembris. Valla strateegilised eesmärgid on:

1. Elva vallas väärtustatakse kvaliteetset õppijakeskset haridust ja kvaliteetset noorsootööd.
2. Elva vald toetab elanike heaolu, tervist ja iseseisvat toimetulekut.
3. Elva vallas on rikkalik spordi- ja kultuurielu.
4. Elva vallas on hea elu- ja ettevõtluskeskkond.
5. Elva vald on tuntud positiivse mainega sihtkoht.
6. Elva vald on hästi juhitud aktiivsete kogukondadega vald

2023. aastaks on vallal 3 prioriteeti:

- Investeeringud haridusse
- Õpetajate s.h lasteaia ja huvihariduse õpetajate palkade konkurentsivõimelisemaks muutmine
- Sotsiaalteenuste jätkusuutlik arendamine

Põhitegevuse tulud[1]

2023. aasta eelarves on planeeritud tulud 28,31 miljonit eurot. See on 2,3 miljonit eurot ehk 8,8% rohkem kui 2022. aasta eelarve.

- Eelarve tuludest 55,4% moodustavad maksutulud s.h. 54% ehk 15,3 miljonit moodustab tulumaks (võrreldes 2022 aasta eelarvega kasv 14,2% aga tegeliku täitmisega kasv 7,9%) Kaupade ja teenuste müügist kogutakse eelarvesse 5,6% ehk 1,59 miljonit eurot (kasv 11,7%). Laekumise suurenemine on tingitud laste arvu muutusest lasteasutustes, sotsiaalteenuste ja keskkonna valdkonna teenuste laienemisest, rentide kõrvalkulude (küte, elekter) suurenemisest. Seoses toiduainete hindade väga kiire kasvuga planeeritakse tõsta alates 01.09.2023 ka lastevanemate osa toiduraha katmisel seniselt 1.80 eurolt 2.50 eurole. Ka võib alates 01.09.2023 koolitoit muutuda tasuliseks (1/3 katab riik, 1/3 vald ja 1/3 lapsevanem).
- Saadud toetused moodustavad eelarve tuludest 38,6%, ulatudes 10,93 miljoni euroni (suurenemine 2%). Toetused suurenevad tänu riigi toetusega haridusele – õpetajate palga hüppeline tõus (1412 eurolt 1749 eurole)
- Muud tulud (keskkonnatasud jms) moodustavad eelarve tuludest 0,4% ehk 0,1 miljonit eurot ja on planeeritud 2022 aasta eeldatava laekumise tasemele.

Põhitegevuse kulud[2]

2023. aasta eelarves on planeeritud põhitegevuse kulud 26,92 miljonit eurot. See on 1,9 miljonit eurot ehk 7,7% rohkem kui 2022. aasta eelarve.

Põhitegevuse kulud jaotuvad üheksa valdkonna vahel järgmiselt:

- **Üldised valitsussektori teenused –** hõlmab valla üldist juhtimist (kulutusi volikogu, valitsuse, valla kantselei, finantsosakonna, IT teenuste, valla teenuskeskuste ülevalpidamiseks, liikmemaksude maksmiseks, valimiskulusid ja reservfondi). Valdkonna kulud moodustavad 5,8% põhitegevuse kuludest **(**+0,9%) Võrreldes 2022. aastaga suurenevad tööjõukulud 0,015 milj eurot ehk 1,7%, majandamiskulud vähenevad 0,018 milj eurot ehk 5,1% ja reservfond suureneb 0,02 milj eurot ehk 11,8% .
- **Avalik kord ja julgeolek –** toetused abipolitseinikele ja Rõngu vabatahtlikele päästjatele. Valdkonnale kulub 0,09% ja kulud võrreldes 2022 aastaga ei muutu;

[1] maksutulud, tulud kaupade ja teenuste müügist, saadavad toetused, muud tegevustulud

[2] antavad toetused, muud tegevuskulud

- **Majandus –** hõlmab teede ja tänavate korrashoidu, liikluskorraldust, ühistranspordi korraldust ja mitmesuguseid arendusprojekte. Kulub 3,5% ehk 0,95 miljonit eurot (-2,8%). Kulud vähenevad kokkuhoiupoliitikat järgides.
- **Keskkonnakaitse –** siia kuulub jäätmekäitlus, avalike alade puhastus, heitveekäitlus, bioloogiline mitmekesisus ja maastikukaitse (haljasalade hooldus). Valdkonnale kulub 3,2% ehk 0,87 miljonit eurot (+4,4%). Kulud suurenevad seoses üldiste hindade ja teenuste kallinemisega..
- **Elamu- ja kommunaalmajandus –** sisaldab kulutusi tänavavalgustusele jt kommunaalmajanduslikele valdkondadele nagu, kalmistustele, saunale, hulkuvate loomadega tegelemisele, aga ka vallavara haldamisele – moodustab 2,03% kuludest ehk 0,55 miljonit eurot (+6,4%). Kulud suurenevad elektrienergia hinna kallinemise tõttu.
- **Tervishoid –** avalikud tervishoiuteenused, kulub 0,04%. See valdkond ei kuulu otseselt omavalitsuse rahastamise alla ja sisaldab kulutusi terviseedendamisele suunatud seminaridele ja üritustele.
- **Vaba aeg, kultuur ja religioon –** moodustab 9,6% ehk 2,59 miljonit eurot (-3,1%). Valdkond sisaldab kulutusi kultuuri- ja spordikorraldusele, raamatukogudele, seltsitegevusele, noorsootööle. Kulude vähenemine seoses rakendatava kokkuhoiuga ja toetuste külmutamisega 2022. aasta tasemele.
- **Haridus -** valdkond, mis moodustab eelarvest kõige suurema osa 66,2% ehk 17,81 miljonit eurot (+15,5%). Sellest omakorda suurimad on kulutused põhi- ja üldkeskharidusele, alusharidusele, huviharidusele ja haridust toetavatele tegevustele. Kulud suurenevad kuna pedagoogide palgad suurenevad hüppeliselt.
- **Sotsiaalne kaitse** – moodustab eelarvest 9,53% ehk 2,57 miljonit eurot (-12,5%), sisaldades kulutusi sotsiaaltoetustele ja -teenustele ning hoolekandeasutustele. Vähenemine on tingitud riiklikest toetustest finantseeritavate toetuste vähenemisest.

Majandusliku sisu järgi jagunevad põhitegevuse kulud antavad toetused ja majandamiskulud. Viimane omakorda jaguneb personalikuludeks ja muudeks majandamiskuludeks. Antavad toetused moodustavad 6,5% ehk 1,75 miljonit eurot, vähenedes 18,6%. Vähenemine on tingitud riiklike toetuse vähenemisest. Majandamis- ja personalikulud tervikuna moodustavad 93,5% ehk 25,17 miljonit eurot, suurenedes 10,2%. Enim kasvavad tööjõukulud 14,2% seoses õpetajate palga ja miinimumpalga kasvuga.

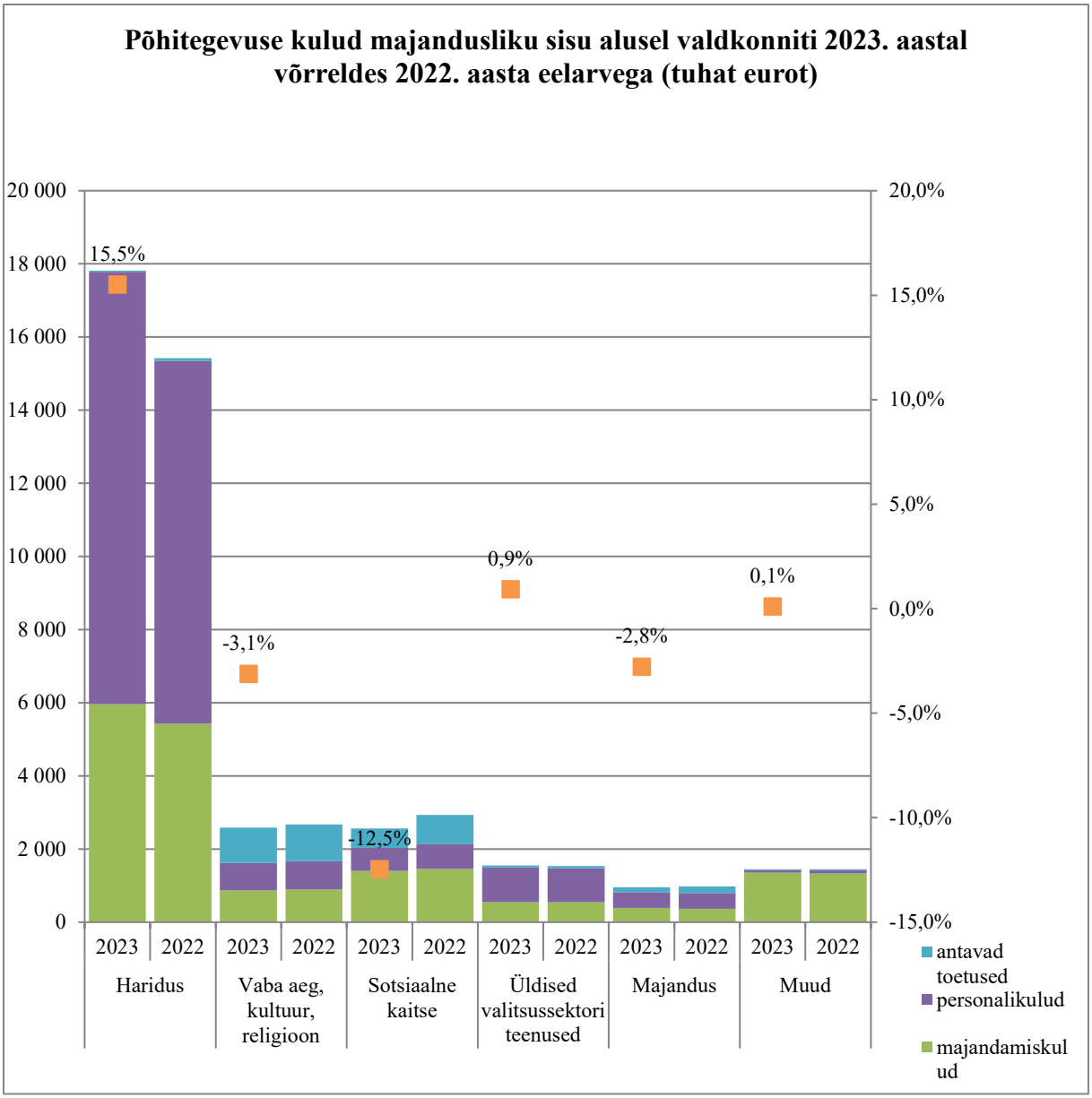

Investeerimistegevus

2023. aasta eelarves on planeeritud investeeringukulud 2,59 miljonit eurot, mis on 1,61 miljonit eurot ehk 38,4% vähem kui 2022. aastal. 2022. aastal valmis Elvas Puiestee tänav, Rõngus Aia ja Nooruse tänav, alustati Elva Jäätmejaama I etapi, Kentsi paisjärve II etapi ehitusega, Elva linna tänavavalgustus uuendati. Samas on rida objekte, mis jäid lõpetamata ja kanduvad edasi 2023 aasta eelarvesse – Rõngu teenuskeskuse ehitus, Konguta Rahvamaja jt.

Investeeringud koosnevad:

- **Põhivara soetusest**, mis moodustab 92,6% ehk 2,4 miljonit eurot.
    - Suurimad investeeringuobjektid on:
        - Elva Gümnaasiumi Puiestee tänava õppehoone renoveerimine 1,0 miljonit eurot;
        - Teede ja tänavate renoveerimised 0,9 miljonit eurot;
        - LA Õnneseene ventilatsiooni renoveerimine 0,2 miljonit eurot;
        - Verevi ranna platvormi renoveerimine 0,2 miljonit eurot

- **Põhivara sihtfinantseerimisest** 0,05 miljonit eurot, millest valla tütarettevõtte SA Elva Kultuur ja Sport kaudu spordiobjektide renoveerimiseks 0,02 miljonit eurot;
- **Intressikuludest** 0,14 miljonit eurot.

Investeeringute ellu viimiseks võetakse 2,24 miljon eurot laenu, mis suurendab valla netovõlakoormust (kohustused miinus likviidne vara) 43,7%-le põhitegevuse tuludest. Seaduse kohaselt on valla ülempiiriks küll 2023. aastal 80%, kuid juba järgnevatel aastatel langeb taas 60 %-le, mis tähendab, et võimalused täiendavalt laenu võtta on piiratud ning investeeringute elluviimine sõltub saadavatest toetustest, põhivara müügist ja jooksva aasta omafinantseerimise võimest. Käesoleval aastal on valla omafinantseerimise võime ehk põhitegevuse tulude ja põhitegevuse kulude vahe 1,39 miljonit eurot ehk 4,9% põhitegevuse tuludest, mis suunatakse laenumaksete ja intressikulu katteks.

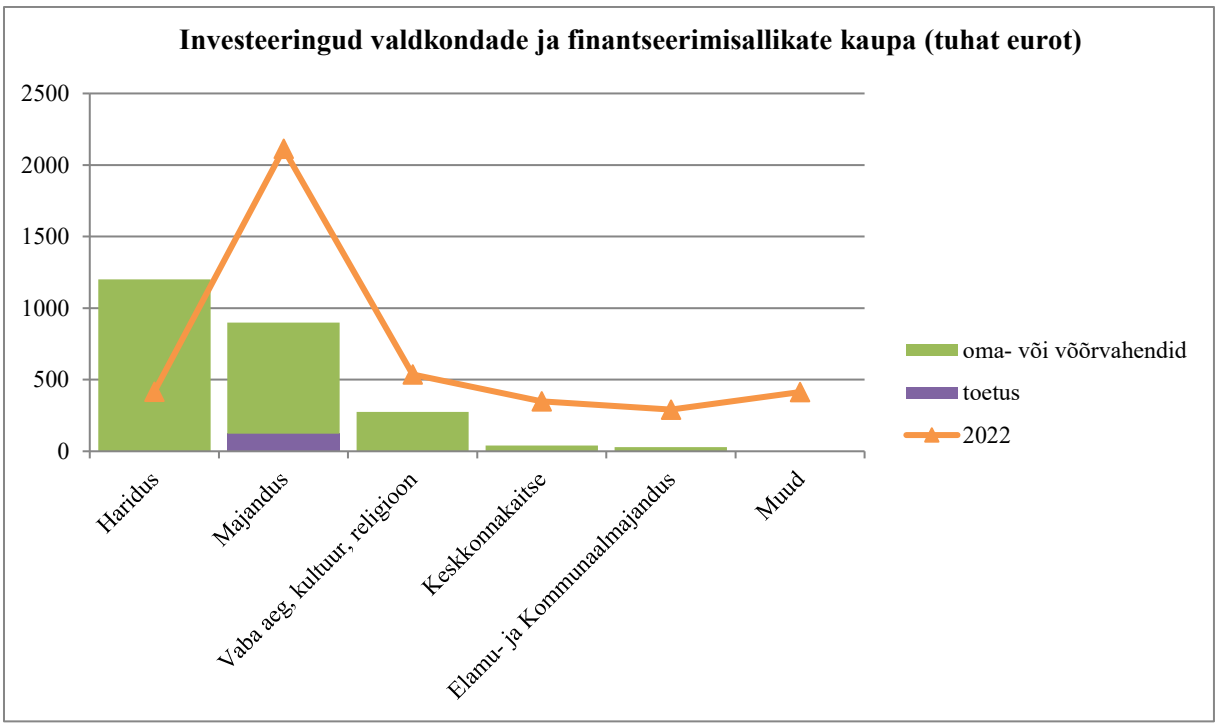

Likviidsete varade maht väheneb 0,5 miljonit eurot ja kohustused vähenevad 0,6 miljonit eurot.